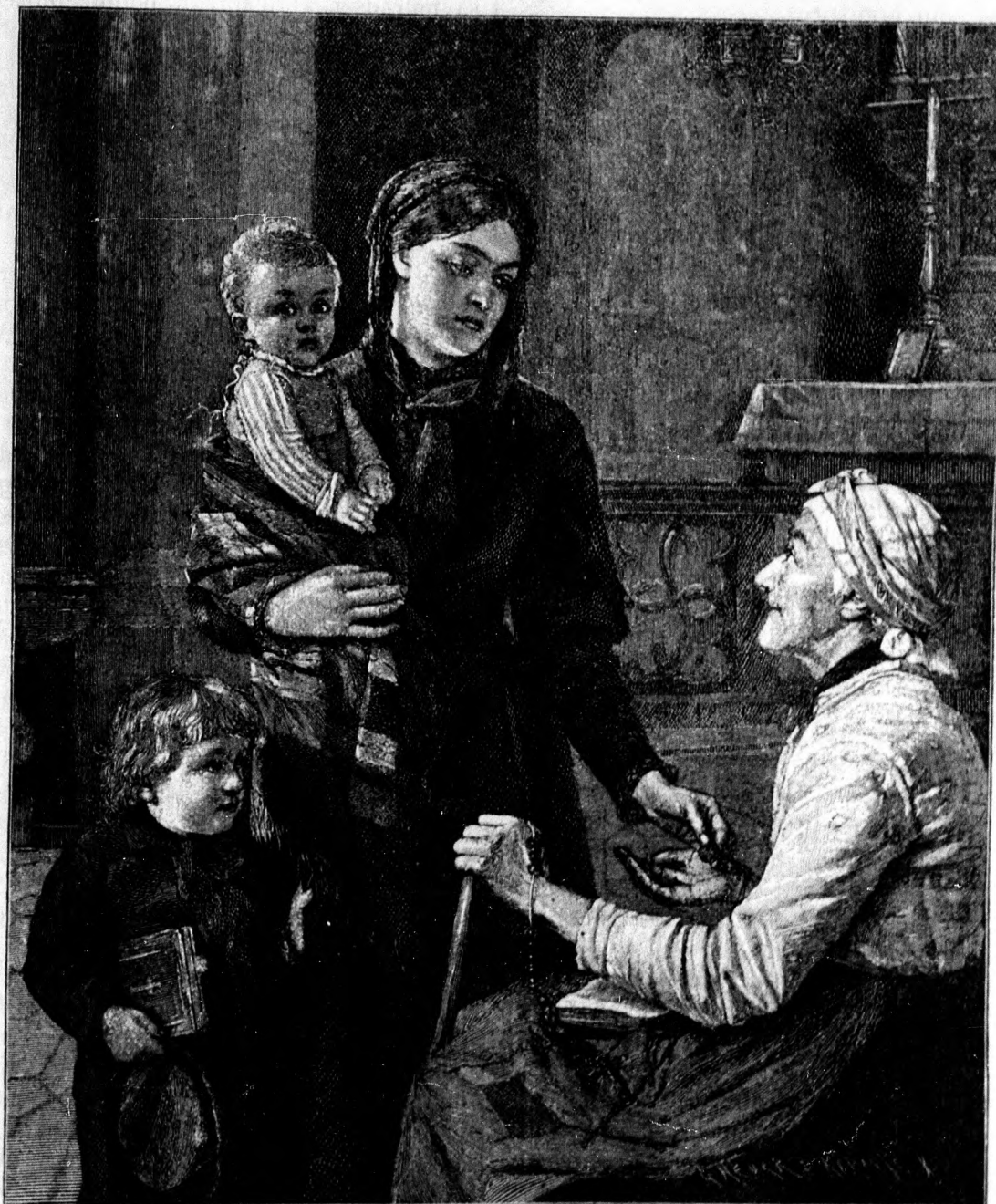

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodi každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Almužna.

Nerozmyslené požičky a ich následky.

III.

Keď som takto objasnil poslucháčom mojím, ako to vyzerá s tými v plodinách platenými úrokami, ktoré obyčajne za nič zvykli považovať, za úlohu som si pokladal, aby rodákov svojich úprimne napomenul, žeby všemožne sporili. Potrebné je toto nanajvýš pre každého, lebo nikto nevie, kedy ho zastihne nejaká nehoda, nejaká nevyhnutná potreba, a keď vtedy nemá usporých pár zlatých, začne sa požíčovať. A tým vstúpil jedenkaždý na takú strmú dráhu, ktorou sa ide len dolu a dolu, až príjeme do prepasti. Preto začal som takto:

— Treba svedomite gazdovať a sporiť. Roľník dostáva svoj výplatok iba raz do roka, asíce v jaseň. Tento výplatok treba si hneď vtedy dôkladne rozrátať, jako by sa dalo z neho najlepšie cez celý rok výjsť, berúc hneď do ohľadu i príjem z dobytku a prípadné zárobky.

Nad potrebu práve tak netreba, ba neslobodno troviť v jaseň, keď sa príjem vo väčšej hromade nahrnie do domu, jako na jar, keď nás sám nedostatok učí sporiť a sa utíkať. Na dane a iné výdavky treba už vtedy myslieť, keď sú ešte ďaleko od nás a zbytočný groš za grošom treba hneď od začiatku odkladať nielen na vopred určené výdavky, lež aj na také, ktoré nás môžu nevdojak zajsť. Keď je ale groš nie sám od seba zbytočným, treba ho sporivosťou a striednosťou na silu zbytočným urobiť. Poviem hneď aj príklad, jako sa dá jeden groš «na silu» zbytočným urobiť: Moji kamaráti alebo priatelia idú na nejakú zábavku, na pr. do hostínca pozreť, jako sa tam mládež natriasa, volajú aj mňa: keď pôjdem, prídem z tade o pár turákov ľahší, keď nepôjdem, turáky ostanú tam kde sú, a ja som ich skrže toho urobil «zbytočnými» a pritom všetkom neupadol som do žiadnej choroby od toho. Tak ľahko je to, že nás ani malý prst nebolí od tej práce!

Jak by nás ale zbytočný a odložený groš doma pokúšal, jesto aj tomu spôsob, jako sa máme tohoto pokúšenia zbaviť. Asíce pri najbližšom idení do mesta, vezmeme ho sebou, opýtajme sa, jak nevieme, kde je kráľovská pošta, vójdime ta a pýtajme si za 5 krov poštovno-sporiteľnú listinu, potom si kúpme toľko pätkrajciarových poštových mariek, koľko nám len zbytočné groše dovolia. Jak ich je niže 50 krov, všetky tieto marky popriliapajme na túto listinu, až kým ich tam nebude za 50 krov. Keď sme už úplných päťdesiat krajciarov vydali za marky, vezmeme listinu zase na poštu, kde nám ju zamenia za vkladnú knižočku, jaké v iných sporiteľňach dá

vajú, kde si človek peniaze ukladá, a v tejto knižočke budeme už mať 50-krajciarový majetok, ktorý nám na pošte veľmi vďačne opatria, ba i úroky dajú od neho.

Tento základný kapitál môžeme zväčšovať po pár krajciarov do tedy, kým nás vóľa a zbytočný groš neopustia. A poštové sporiteľne majú pred ostatnými v tom prednosť, že nemusíme len vtedy ta isť, keď máme väčšiu summu na odloženie, lež môžeme ta pospiechať už aj s pár krajciarmi, čo je práve veľmi dobre, lebo krajciari sa najradšej kotúlajú. A potom môžeme isť na poštu, kedy chceme a stihneme, bo táto je i do poludnia, i odopoludnia až do večera otvorená, kdežto iné sporiteľne sú po poludní zväčša zavreté. Tak treba teda odkladať a sporiť po groši — «babka k babce, budú kapce.» — A skutočne z odpredaného hydu, masla, vajec utržené, z ručného a vozového zárobku odložené alebo z odpredaného dobytku zvýšené groše a zlatky, na takýto spôsob do poštových sporiteľní vkladané, zrastú nám časom i s úrokami v značný kapitál, ktorý si môžeme bárskeď zase vyňať, keď nás potreba nadíde, tak že sa potom nemusíme za drahé úroky prosiť žiadnemu Dávidovi na svete.

Keby ale napriek všetkému ustávaniu a šporovaniu nášmu, preda sa nejaká nepredvídaná nehoda zachvátila, tak že by sme väčšiu summu peňazí potrebovali, nežli máme odložené: vtedy neobracajme sa na úžerníkov, lež zajdime do solidnej sporiteľne, jaké sa nachodia teraz skoro v každom meste, tu nebudú od nás väčšie úroky požadovať, nežli najviac 8 od sta; lebo väčšie úroky brať nedovoľuje zákon pod pokutou zálara; a preto neviem, jako to bude aj s vašim Dávidom, keď sa mu raz jeho úžerníctvo prezvie.

— Pravda, žeby na takýto spôsob preda len bolo lepšie zo sporiteľne požíčovať, — vraví Durovec, — ale keď to tam nechcú čakať, čo by ich ako prosil.

— Do termínu, o ktorý sa hneď pri požíčovaní dohodnete, a ktorý môže byť dlhší alebo kratší, musia a budú vám čakať; ale na udaný termín pravda musíte zaplatiť patričnú čiastku dlžoby. Veď je to celkom prirodzené a aj pre vás lepšie, keď sa skorej dlhu zbavíte. Keď zbadáte diery na halene, alebo inej hábe, ponáhľate sa už však ešte vtedy zaplátať, kým je menšia? Vtedy je dosť i malá záplata na ňu. Keď ale malú diery necháte tak, strapká a trhá sa ďalej, tak že naposledy celá hába sa dotrhá natoľko, že ju viac nemožno zaplátať. Takéto diery, takéto

štrbiny na hospodárstve sú dlhy, keď sa ich ne-
usilujeme zavčasu splácať, zväčšujú sa, vzrastú
časom natoľko, že potom celé hospodárstvo vy-
zerá len jako taká dotrhaná hába, handra na od-
hodenie. A beda tomu hospodárovi, ktorý bol tak
lahkomyselný, že nezbadal, alebo nechcel zbadaf
prvé takéto štrbiny na svojom majetku; lebo toho
neminie osud Dúbravskej!

Pán Boh s nami a zlé preč!

Slovo k rodákom.

Poviem vám jednu rozprávku. Rozprávka
táto bola by nad mieru smiešnou, rozmarnou,
keby nebola tak veľmi smutná, žalostná. V je-
dnej krajine, ktorá mnohé pohromy prestála, a
medzi ľudom, ktorý už toľko pretrpel, že už viac
sotva naň prísť môže, povstal bez zvláštnej po-
treby jeden muž, ktorý chcel byť nad zákon.
Muža tohto menovali Jánom Molnár, bol on fa-
rárom komárňanským a stal sa v krátkom čase,
— veď i burina rýchle rastie, — krajinským vy-
slancom, pápežským prelátom a vodcom jednej
politckej strany. Zasluky, ktoré mu k týmto do-
pomohly, byly tie isté, to jest: protivenia sa
vrchnostenským nariadeniam.

S pomocou rovnosmýšľajúcich a s pripúta-
ním niektorých magnátov podarilo sa založiť po-
litickú stranu, ktorá dľa potreby a okolností už
toľké mená a smery mala, že ich ani pomenovať
nemožno. Najhustejšie menujú ju oni sami stra-
nou kresfanskou; istotne len s takým právom, s
akým ju i ľudovou nazvali. Potiaľto by ešte vše-
tko bolo v poriadku, lebo veď či kresfanská, či
ľudová strana, jestli sú skutočne menu svojmu
zodpovedajúce, len blahonosne účinkovať môžu.
Hej ale keď sú to len mená, puhé názvy, ktorým
obsah ani za mak nezodpovedá.

Pán ablegát a prelát Molnár v svojej kre-
sfansko-kňazskej ruke drží celú správu a vedenie
strany. Ako taký vydáva časopisy kresfansko-po-
litické v maďarskej i slovenskej reči. Každý človek,
ktorý vie, že majiteľom maďarského «Alkotmányu»
a slovenského «Kresfana» je jeden a ten istý
človek, kňaz a vysoký cirkevný hodnostár, už tým
samým, neberúc ani do ohľadu že tieto noviny
majú byť orgánmi kresfansko-politckej strany,
predpokladal by, že časopisy tieto vždy a vo
všetkom tie samé pravdy hlásajú, tie isté ciele,
úmysly a zámery zastupujú a podporujú, a hľa,
«horká jeho brindza!» úprimná (?), pravdomluvná (?)
a spravodlivá (?) kresfanská spisba ľudárska je
o mnoho prefikanejšia. Kresfanský politik ľudár-
sky vie, čo komu patrí; pozná, čo si kto želá a
preto sa on dľa toho riadi a spravuje. Že je to
konečne mam a klam, čo tam po tom.

Politické heslo ľudárov v «Kresfanovi» vel-
kými literami vytlačané je: «Žiadame **všeobecné**
tajné hlasovacie právo,» lebo «Kresfana» chudobný
svet číta, ktorý — nemajúc ho, — istotne vrele
túži po práve volebnom, a musí si zaľúbiť tú
stranu, ktorá mu chce ku tomuto právu dopo-
môcť. Úbohý roľník, remeselník, domkár a ná-
denník musí vidieť v ľudároch svojich vykupi-
teľov, lebo veď oni všetkým chcú zaopatriť oné
najväčšie politické právo. A ľud — chudák —
verí, lebo strana je kresfanská (?), redaktor ča-
sopisu kňaz, majiteľ a vydavateľ vysoký cirkevný
hodnostár. A hľa, ľud ten predsa darmo verí,
darmo dôveruje.

V 149. čísle «Alkotmányu»-u so dňa 22-ho
júna v úvodnom článku pod názvom «Volebné
právo» doslovne takto píše kresfanský kollega
pisára «Krestana»-ovho: «Naproti tomu *všeobecné*
hlasovacie právo dnes v Uhorsku nijak za *žiadúcnú*
nedržíme.»

Nuž hľa takto vyzerá tá chýrna kresfanská
spisba. Takouto úprimnou, otvorenou je vraj kre-
kresfanská politika ľudárov. Slovenský ľud číta
v Kresfanovi: «Žiadame všeobecné hlasovacie
právo» — a hrozne sa teší rozmnoženiu a zväč-
šeniu svojich malučkých práv, — ľudárska intel-
ligencia, tedy aj lokálni vodcovia pospolitých ľu-
ďárov v obciach — kňazi a kapláni hneď najdu
zas v Alkotmányi, že «všeobecné volebné právo
dnes v Uhorsku ani len žiadúcny neni.» — Či
to títo ozaj povedia tomu hlúpemu — aspoň
skrz nich za hlúpeho držanému svetu? Veru sotva,
lebo by to bolo úprimné a otvorené, a tak mohlo
by aj zaškodiť. Sprostý ľud nech sa úfa ľudár-
skej podpore, múdri ale nech vedia, že horkýže
tam právo sedliakovi, — ten ho i tak už má
až pri moc, — právo patrí magnátom a kňazom.

«Alkotmány» ale ide ešte i ďalej. «Ktorí
— hovori — všeobecné volebné právo požadujú,
a tomuže propagandu stvárajú, sú alebo zlomy-
selní špekulanti, alebo na zmätok pochopov trpiaci
snilci.» Nuž pán redaktor «Kresfana» dr Jozef
Janda, a osvietený pán majiteľ a vydavateľ Ján
Molnár, ktorý že je z vás dvúch zlomyselný špe-
kulant, a ktorý snilcom zmätených pochopov?
Hľa, takto si vy vynadáвате sami sebe, pravda
že zaslúžene a slušne, a potom sa čudujete, že
si vás iní nectia.

Nuž takto vyzerá a má vyzeraf kresfanská
spisba? Tomuto sa má učiť svet od vás? Či nie
je to hotové a jasné klamstvo, keď vy chudobe
z čísla na číslo sľubujete všeobecné volebné právo,
sami ale túto požiadavku za najväčšie zlo pova-
žujete? Zaslúži to ten holubičí, neopatrný, no
úprimný a dôverivý slovenský ľud od vás? Veru
nie a storáz nie.

Dajte vy pokoj kresťanstvu, kresťanskej spisbe a kresťanskej politike, lebo vy to všetko iba smiešnym robíte.

A vy — rodáci moji, varujte sa oných falošných prorokov, ktorí vás šudia, klamú a zavadzajú. Do sveta tárať je ľahko, ale vykonať niečo, to potrebuje namáhania, ku tomu ľudári nie sú náklonní.

Stopujte ich pokračovania a reči a presvedčíte sa často a dôkladne, že práve tak ako pri volebnom práve, oni ľud vždy a všade iba za nosom vodí.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zvýšenie počtu regimentov pri pechote. Nedávno zavolali boli vo Viedni k jednému regimentu patriacich všetkých rezervistov a tu vysvitlo, že veškeré mužstvo regimentu obnáša 10.000 hláv. Ponevác tento počet značne prevyšuje ustálené číslo, koľko môže totižto patriť k jednému regimentu, vojenská rada tak zamýšľa odpomôcť tejto nehode, že postaví nových 55 regimentov pechoty, ku ktorým budú patriť terajšie k jednotlivým regimentom pridelené takzvané „lager-bataliony.“ Utvorením týchto nových 55 regimentov počet mužstva sa nezvýši; pravdepodobne bude treba ale značnejšie rozmnožiť počet dôstojníkov, čo znamená nové rozmnoženie výdavkov na vojsko.

Ľudové a národnostné shromaždenia. Dosiaľ vydržovala na jednotlivých miestach shromaždenia iba ľudová strana. Čelnejší členovia tejto strany na shromaždeniach hovorili zväčša iba o cirkevnej politike, ku ktorej primiešali bursovú a pozemkovú daň, žiadajúc čím vyššie odanenie bursy a čím väčšie zníženie pozemkovej dane. Najnovšie popri shromaždeniach ľudovej strany, budeme prinútení písať aj o národnostných shromaždeniach, ktoré svoláva pár slovenských prepjatcov.

Minulú nedeľu vydržovala ľudová strana v Šorokšári a národnostná panslávská strana v Modre shromaždenie. O ľudovom shromaždení nemáme čo nového písať. Čo sa týče v Modre vydržíavaného národnostného shromaždenia, to bolo vydržíavané pri nadmier slabej účasti obyvateľstva. Že sa predsa na toto shromaždenie išlo niekoľko ľudí, to treba pripísať tej okolnosti, že na programme bola aj revízia cirkevnej politiky.

Škoda býriť tichý ľud a dráždiť ho ustavične. Národnostné shromaždenia namerané sú proti panujúcemu národno-politickému prúdu. A ľud slovenský predsa neuasleduje panslávskych prepjatcov, ktorí telom a dušou bojujú proti šíreniu sa vlasteneckého smýšľania a osvovovania si štátnej, úradnej reči. V tomto bode ľud nesúhlasí s panslávskymi agitátormi. Ľud je veľmi rád, že sa mu dietky môžu v školách priučiť aj tak prepotreb-

nému štátnemu jazyku; tešia sa, že sa ich dietky vyučujú popri slovenskej reči aj štátnej uhorskej. Presvedčení sme, že na týchto národnostných shromaždeniach ľud nebude brať podielu, lebo nesúhlasí s počínaním a skutkami niekoľkých panslávov. Ľud slovenský bol a aj bude vlastenecký, ktorému sa ani nesníva o žiadnej slovanskej vzájomnosti. Slovak je Uhor a viac nič.

Mandátu pozbavený vyslanec. Franc Sima, vyslanec sentešského okresu padol do konkursu, následkom čoho v smysle zákona nemôže byť vyslancom. Ponevác sa dobrovoľne nezriekol vyslanectva, zasadol inkompatibilný odbor a vyriekol, že sa mandát Simov zrušuje. Tento výrok snem neprijal, lež požiadal odbor, aby záležitosť znovu pojednával, lebo sa boly vyskytly pochybnosti, či odbor pri pojednávaní Simovej záležitosti pokračoval tak, ako to štátúty snemu nariaďujú.

Z Francúzska. Už sa podarilo novú vládu zostaviť pod predsedníctvom Waldeck-Rousseau-va. Novej vláde nepredpovedajú dlhý život, keď rozpovedala svoj program v sneme a prosila odhlasovanie dôvery, nuž vysvitlo, že má iba 23-členovú väčšinu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 21. júna.

Dnes sa pristúpilo k pojednávaniu návrhu, poľahujúceho sa na vyrovnanie s Rakúskom. Referent Július *Rosenberg* odporúčal návrh k prijatiu prizvukujúc, že prijatie návrhu stojí v záujme krajiny, lebo Uhorsko nemá ešte potrebných peňazí a dostatočne vyvinutý priemysel, aby sa mohlo ľahko zaobísť bez spoločného colného územia s Austriou.

Franc *Kossuth* v mene svojej strany vyhlasuje, že návrh neprijíma, lebo ním uráža sa neodvislosť Uhorska. Za neodvislosť mali by sa priniesť i obeť a ľutuje, že krajina nevyužila terajšiu vhodnú príležitosť a nestala sa hospodársky neodvislou. Potom hovoril obširne o zanedbávaní priemyselných a hospodárskych záujmov krajiny. Posudzujúc návrh poznamenáva, že nevedno čo sa stane v tom páde, keď cudzozemské štáty nepristanú roku 1904-ho na predĺženie obchodných smlúv do roku 1907. Konečne podáva návrh, v ktorom žiada aby sa upravila vláda, žeby postavením colných mýt na hraniciach krajiny 1. jan. roku 1900. tvorila samostatné colné územie.

Béla *Komjathy* povedal dlhú reč, v ktorej prizvukoval hlavne to, že krajina má potrebu na samostatné colné územie. Ponevác ale predostrený návrh nemá za cieľ uskutočnenie samostatného colného územia, ten na žiaden pád neodhlasuje.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 22. júna.

Pokračovalo sa v pojednávani návrhu o vyrovaní s Rakúskom. Člen neodvislej strany Július *Szinay* preto neprijíma predostretý návrh, lebo vláda by mala teraz

postaviť samostatné colné územie. Hovoril aj o fõišpánoch a žiada, aby vláda dosavadných fõišpánov prepusila.

Potom povstal ministerský predseda *Széll*. Vyhlásil, že už teraz chce prehovoriť, aby vylúčil z dišputy nerozumienia. Predovšetkým oznámil svoje známe stanovisko v otázke colného územia. Poukázal na to, že neodvislá strana predostiera len pekné stránky samostatného colného územia, kdežto na tmavé stránky zabúda. Ani na okamih nemešká vyhlásiť, že jako samostatné colné územie neurobilo by krajinu oplývajúcou mliekom a medom, ako to neodvislá strana hlása, práve tak nenie pravda ani to, žeby spoločné colné územie znamenalo nejaké nebezpečie pre krajinu. Ale ponač i v páde samostatného colného územia museli by sme uzavreť smluvu s Austriou, povstáva otázka, či lepšie zodpovedajú smluvy uzavreté s Austriou na základe samostatného alebo či na základe spoločného colného územia? Je dosť hospodárskych protív medzi nami a Austriou, ale keď všetko spolu berieme, tak sme predsa len odkázaní jedon na druhého a protivy lepšie sa dajú vyrovnat spôsobom prijatým v návrhu, než spôsobom jaký odporúča neodvislá strana. Zaieste väčším záujmom je pre Austriu podržať tržisťe v Uhorsku pre svoj priemysel, lebo rakúsky priemysel za dlhší čas nevedel by, kam sa obrátiť. Uhorsko bolo by samostatným colným územím vystavené otrasom, ale po dlhšom čase predsa by tie otrasy prestálo. Poľné hospodárstvo v Uhorsku v poslednom čase bolo často stihnuté údermi, preto je dobre, že máme v susedstve tržisťe pre naše plodiny a Rakúsko zas u nás tržisťe pre svoj priemysel. Náš priemysel ale vyvíja sa i v spoločnom colnom území s Austriou, o čom najlepšie svedčia posledné roky. Potom zaoberajúc sa s návrhom, poukázal na jeho obsah prizvukujúc, že naše právo na samostatné colné územie je v ňom čo najlepšie vyzdvihnuté a že tento návrh v daných okolnostiach najlepšie zodpovedá našim záujmom. Ponač sú v pojednávanom návrhu neodvislosť a záujem krajiny dostatočne zachránené, prosí prijatie tohože.

Hovoril ešte *Edmund Bartha* so stanoviská neodvislej strany a ostro napadol vládu.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 23. júna. Najväčšia čiastka dneskajšieho zasadnutia vyplnená bola pojednávaním zprávy o zrušení mandátu Franca Simu, ktorý padol do konkursu. Inkompatibilný odbor snemu, jaknáhle segedínska kráľovská tabula potvrdila konkurs proti Simovi, zasadol a zrušil jeho mandát, lebo dľa snemových štatútov vyslanec do konkursu padnuší, nemôže ďalej podržať mandát. Keď referent inkompatibilného odboru predniesol v sneme, že odbor zrušuje Simov mandát, viacerí ujali sa slova a proti rozhodnutiu odboru mali tú námietku, že Sima nebol dľa predpisu predvolaný k pojednávaniu jeho záležitosti. Po dlhšej ostrej dišpute, snem rozhodol, aby záležitosť nazpät bola daná odboru cieľom základnejšieho prezkúmania.

Potom o vyrovnávacom návrhu povedal reč gróf *Albert Apponyi*, ktorý začal tým, že po skvelej reči *Széllovej* neni zapotreby, aby kto bránil návrh, že ale

predsa ujma sa slova, robi to preto, aby sa ospravedlnil, prečo je za návrh. Asíce preto je za návrh, lebo predostrený návrh na vlas zodpovedá všetkému tomu, čo on hlásal, keď stál v rade opposície. *Széllova* vláda v ochrane spoločného colného územia vyzdvihla samostatnosť Uhorska. Neodvislá strana má právo domáhať samostatné colné územie, v tejto záležitosti očakáva zápas. Lež kto nevidí, že terajšie polozenie, ktoré utvoril nový návrh, je vhodnejšie ku vybojovaniu samostatného colného územia, než návrh starý, ten je predpojatý. Vyhlasuje, že vládu *Széllovu* už i preto podporuje, lebo sriadenie hospodárskeho pomeru s Austriou je skvelé. Žičí, aby *Széll* i v iných záležitostiach krajiny dosiahol taký zdar, jako v otázke vyrovnania.

Gejza Polónyi rozvinúc svoje stanovisko proti návrhu, uznáva, že tento návrh lepšie ochraňuje záujmy Uhorska než predošlé vyrovnávacie návrhy. Potom dokazoval, že v budúcnosti nebude možné vyrovnat sa s Austriou.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 24. júna. Dnes bol vo všeobecnosti prijatý návrh zákona o vyrovnaní s Rakúskom. Rečníci sa zamieňali za a proti návrhu. *Vilhelm Bruckner* prijíma návrh, lebo v terajších okolnostiach je najlepši. *Béla Mezõssy*, člen *Kossuthovej* strany je proti návrhu. *Franco Major* člen ľudovej strany prijíma návrh, ktorý znamená skutočný výdobytok pre Uhorsko, čo je avšak zásluhou nielen vlády, lež aj opposície, ktorá vládu v boji s Rakúskom posilňovala.

Eugen Polczner, *Kossuthista*, myslí, že vláda poskytla Rakúsku veľké výhody; návrh preto neprijíma.

Karol Schmidt zastal sa saských vyslancov, ktorých vlasteneckosť do pochybnosti vzal *Mezõssy*. Rečník vyhlasuje, že Sasi vždy zadržali zákony, že sú verní synovia vlasti, nikdy nepozerajú do zabraniecia, tu chcú žiť v Uhorsku, ale si chcú udržať svoje zvyky a reč. Medzi Sasmí sú prepjatci, ale snahy týchto ani rečník ani jeho druhovia neschvaľujú a s nimi nedržia.

Gróf *Alexander Benyovskij* popieral, žeby Uhorsko malo nejaký osob zo spoločného colného územia.

Hovoril ešte *Jozef Madarász*, ktorý sa osvedčil, že ho o dobrote vyrovnania z roku 1867 ho nebol v stave presvedčiť ani sám Deák, ktorý vyrovnanie spravil a tak teď ani teraz neprijme predložene vyrovnania. Ponač nebolo viac rečníkov, predseda zaključil všeobecné pojednávanie. Pred hlasovaním ujali sa slova ešte ministerský predseda *Széll* a rozptýliac obavy jednotlivých rečníkov, ubezpečil snemovňu, že rakúska vláda uhorským snemom prijaté vyrovnanie bez zmeny prijme a nariadením uvedie do života. Prosí snem, aby návrh bez zmeny prijal.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 26. júna. Návrh zákona o vyrovnaní bol dnes najprv vo všeobecnosti a zatým aj podrobne skoro bez všetkej dišputy prijatý. O návrhu hovoril dnes len *Gejza Polónyi* a ministerský predseda *Széll*.

Páli slnko.

Cvendzí kosa — zbožie stle sa v rady,
Sfa by stužky tiahnu sa polom.
Spevom vtákov plné znejú sady
K nebies báni blaha hlaholom.

V chladnej pláni bystrotokej rieky
Mládež jará brodí, kúpe sa,
Stará babka zelinky na lieky
Ponáhla sa hľadať do lesa.

Nebom orol kolesá vytáča,
Pred ním zajac v brázdu sa kryje;
A pocestný v potu tváry kráča,
Horkom slnka vädnú ľalije.

Sfa hviezdičiek krdle — v hustej tráve
Ovečky sa tmolia v úbočí.
Mladý valach s túžbou čaká práve,
Milá k nemu kedy zabočí?

Všade radosť, — pokoj, dobrá vôľa;
Všade život v blízkú i v diali:
Nikde tiesne, nikde žiaľu, bôľa —
Iba, že to slnko — tak páli.

Dobry manžel.

— Vieš duša moja, chudobní sme, ale mám dobrého manžela!

Tak zvykly hovoriť ženičky, ktoré sú spokojné; ale dobrý môj Bože! koľko blaženosti sa ukrýva v takých slovách: «mám dobrého manžela!»

Veď čože by si aj žiadala žena od Pána Boha väčšie šťastie, jako dobrého manžela?

Nuž ale Pane Bože večný! jaký že je to ten dobrý manžel?

Dobry manžel môže byť len ten, ktorý sa úprimnou láskou vinie ku svojej manželke. Preto dobrý manžel sväte zachováva tú prísahu, ktorú pri oltári «do mojej a tvojej smrti» slúbil, že totiž vernosť oproti svojej manželke až do smrti zachová.

Dobry manžel nachodí radosť v zápase o každodenný chlieb. Nech nikto nepovie, že život chudobného roľníka uplynie len v biednom zápase o pokrm. Veď on nie pre ten pokrm pracuje. Má on malé ohnište, drahú manželku a milované dievky. Pre tie sa namáha, pre ne pracuje. Zide mu na um tá starostlivá manželka, ktorá si zná tak krásne uctiť pokrm. A tie milé deti, ktoré rastú, vyvíňujú sa a potom, jako vtáci vyletia z toho malého hniezda a povedia: «Nech Pán Boh požehná toho nášho otca, ktorý pre nás toľko zápasil.»

Oh, takýto zápas nemôže byť bez cieľa! Dobry manžel to zná, preto spokojne a vytrvale pracuje. Dopustím, že taký manžel, ktorý pracuje s reptaním, alebo vôbec ani nepracuje, stane sa nešťastný.

Dobry manžel miluje svoju domácnosť! Múdre hovorí príslovie: «Všade dobre, doma najlepšie.» Preto dobrý manžel od práce mu pozostalý čas trávi v kruhu svojej milej rodiny. Šťastlivý ten manžel, ktorý si zná vážiť domácnosť, ktorý po práci náhli s poľa domov. Deti ho už čakajú a obstanú, jako malé kurence; manželka ho čaká, s chutnou večerou a keď sú s ňou hotoví, posadia sa dovedna a vyprávajú. Malé dievča sa pochváli, že sa už zná modliť aj čítať; väčší chlapec ale vážne načúva slová otcove.

Beda roľníckemu domu, ale i každému domu, kde nemiluje domácnosť manžel, ktorý ledva čaká aby mohol ísť do krčmy. Taká rodina je opravdové väzenie. Nikdy nezná, kedy udre hodina nebezpečia. Tam potom všetko hynie, každý je smutný.

Dobry manžel miluje spokojnosť a učini pre ňu všetko. «Zlato je pekné a dobré, lež lepšia je spokojnosť» hovorí porekadlo.

Hej ale často pre jaké nepatrné veci povstane nesvár! A už z malej zvady býva roztržitosť, jako z malého vetrička veľký víchor.

Dobry manžel je pán domu; ale múdry manžel je aj trpezlivý. Drží sa toho, že lepší je suchý chlieb pri pokoji, nežli krmná ošípaná pri zvade.

Peknou ctosťou trpezlivosti vynikal vždy aj Martin gazda, lež jazyk manželky jeho bol neobvyčajný. Raz tak rapotal ako rapkáč, inokedy utíchnul, jako zvony vo Veľký piatok. Keď raz manželovi dačo zazlila, ani za týždeň sa s ním nerozprávala.

Veľa papriky nasype človekovi pod nos zvažavá žena, ale ešte väčšmi trápi človeka . . . tichošf ženina. Aspoň Martin gazda tak myslel.

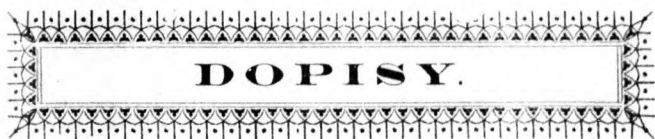
Stalo sa raz, že sa manželka jeho pre čosi rozsršila a úplné dva týždne nevyprávala s ním. Martin len trpel . . . a trpel. Čože mal robiť? Veď ju len neubije ako hovädo, k tomu sa na dačo súci človek neodhodlá. Robil zkúšky . . . Hneď chválil fazuľu, hneď chlieb. Ale žena len mlčala. I to povedal raz, že je chlieb nedopečený. Na to sa inokedy žena ohlásila; teraz ale hádzal hrach o stenu. Tu mu zišlo čosi na um. Rano jako vstal, začne s metlou prenetávať sem-tam po chyži. Potom miká truhlu s prava na ľavo, jako by čosi pilne hľadal. Žena sa zas len dívala, až konečne ztratí trpezlivosť a pýta sa ho náruživé:

— Čo hľadáš?

— Tvoje slovo, moja premilá ženička, — vetí Martin veľmi blažene, a vrhnul sa jej do náručia . . .

Potom bol svätý pokoj dlho — veľmi dlho!

A. R.

Dolný Liptov, koncom júna.

Vysokocentný pán Redaktor!

Žiaľ Bohu, len samé smutné chýry môžem sdeliť, lebo pohromy idu aj na náš milý Liptov. Zo dňa na deň počujeme iba samé zlé chýry; jedno prišiel nám Medard s mrazom za druhé ohne sa zjavujú po všetkých stranách. Pred týždňom v Ružomberku v jeden deň horelo na troch miestach; v Prostrednom Sliači tento týždeň pol Sliača zhorelo, po hornom Liptove tam to ešte častejšie horí. Taký občan, ktorý zhorel, kričí že preto tak často horí, lebo sa ľudia asekurujú. Dosiaľ sa ale skoro vždy dokázalo, že buďto niekto podpálil, alebo deti sa zabávaly so sirkami a tak povstal oheň a pre neopatrnosť jednotlivých rodičov trpia škodu aj iní.

Požiar dňa 21. júna v Prostrednom Sliači povstal tiež z neopatrnosti rodičovskej. Povedá sa, že jedna chudobná žena nechala blbého syna doma, a ona išla švábku okopávať, na seba ponechaný chlapec hral sa so sirkami a podpálil, na čo v krátkom čase celá jedna strana obce ľahla popolom. Len pred piatimi rokami zhorela vyššia strana. Že ľudia neboli doma, tak mnohému nezostalo len to, čo mal na sebe. Zhorelo 40 domov spolu aj s hospodárskymi stavami. Celá škoda šacovaná je na 60.000 zlatých. Toto všetko stalo sa z jednej švabalky, ktorú mala matka skryť, aby jej chlapec nebol našiel. Preto rodičia nenechávajú švabalky deťom pri rukách!

V Dúbrave zase, v bani na antimon, keď v teže robili banici, kamená stena sa srútila a viac baníkov

zasypala. Pod dozorstvom vrchností kopú, aby nešťastných ľudí von vykopali, lenže niet úfnosti, aby ich pri živote našli.

V susednej Orave sa vraj včie veľmi rozmnožujú, tak že sa je čo obávať, že sa zas tak rozmnožia ako pred 30 rokmi; hockde na ceste sa mohol s vlkom stretnúť. Oravské panstvo ich vraj potom potrávilo, tak že od tých čias nebolo ich badať.

Zahrady naše sú pusté, len kde-tu vidno jedno jablčko alebo hrušku, slivák nebude vôbec nič. Ak je to aj po iných stranách tak, nuž halušky s lekvárom alebo koláče sa nebudú ujeďať. Jariny sa nám krátke, a ak sa len po terajšom daždi nepodvihnú, bude slamy málo. Oziminy dosiaľ ešte dobre stoja, len švábky zamrznuté sa zle zmáhajú. Ešte dosiaľ sú noci chladné a preto sa tak ťažko všetko dvíha od zeme. *Pozorovateľ.*

Záskalie, dňa 25. júna.

Slavná Redakcia!

S radosťou sme sa dočítali z tohoto nášho obľúbeného časopisu, že sa Uhorsko konečne už vyrovnalo s Rakúskom. Keď je tedy už svätý pokoj medzi bojujúcimi stránkami v mene mnohých obraciam sa ja k slávnej redakcii, ktorá záujmy naše tak hersky zastáva, s nasledujúcou prosbou.

My tým veľmi mnoho trpíme, že sa lichva z Moravy nemôže k nám privázať. Keby toto bolo dovolené, tak by sme tým ročite mnoho tisíc vyhrali. Odkedy naša lichva nesmie do Moravy a naopak totižto moravská k nám, upádame. Žiadúčne by tedy bolo, keby sa tento zákaz dovozu lichvy zrušil. Práve preto prosíme našich trenčianskych pánov vyslancov, aby na sneme požiadali vysokú vládu, žeby laskave vyzdvihla zákaz dovážania lichvy medzi Moravou a Uhorskom.

V mene mnohých

Leopold Grünwald.

Byty pre robotníkov v Budapešti.

Jako dosaváď, tak i tejto jary došly do hlavného mesta Budapešte veľké zástupy slovenských robotníkov, aby si pri stavbách a iných podnikoch mozoľnou prácou zarobily výživu nielen na leto, lež i na zimu. Tohto roku, bohužiaľ, nenašli tu toľko práce, jako v rokoch pred millennárnou výstavou a po nej cez dva roky, lebo za jedno vŕľa ku ďalším stavbám klesla a za druhé regulovanie ulíc hlavnomestských už tiež blíži sa ku koncu. Prírodným následkom tohto, je že i pláca robotníkov klesla, lebo je viac robotníkov, než by všetci mohli dostať prácu.

Život robotníka je vo veľkých mestách ťažký i vtedy, keď má zárobok. Platí u neho príslovie: „Čo na nôž to za groš“ a keď teda chce si ešte i na zimu pár groší uložiť, tak musí dobre sporiť a jedno druhé si od úst odtiahnuť.

Naši slovenskí robotníci tu v Budapešti, keď berieme vec vo všeobecnosti, sú dosť sporiví; na svoje rodinky pod Tatrami nezabúdajú a zo svojho zárobku posielajú domov pekné groše. Je to sporivosť chvály hodná a priali by sme si, aby slovenskí robotníci v Budapešti boli príkladom sporivosti a miernosti. Ale aby robotník mohol sporiť a pri tom aby mohol zostať mierny a počestný, treba mu poskytnúť k tomu možnosť a ochranu.

Jako v každom veľkom meste tak i v Budapešti prvým záujmom v prospech robotníkov sú byty. Robotník, prišlý z vidieku na zárobky, hľadá si predovšetkým lacný nocľah a nehladá na to, či je ten byt pre neho zdravý a zodpovedný, hlavné mu je, aby bol cez noc pod krovom a aby ho to čím menej stálo. Taktodostane sa do rúk špekulantov s bytami. Sú totiž majitelia domov, ktorí nedostanú do svojich tmavých bytov riadnych obyvateľov, nastelú slamy po prázdnych chýžach, kuchyniach a pobočných miestnosťach a potom pustia tam toľko nocľahníkov, koľko sa ich len tá jeden popri druhom zmestí. Nocľahníci, ktorí ležia v chýžach na podlahe noložení ako baringy, platia majiteľovi domu za každý nocľah 8—10 krajciarov a keď všetko spolu srátame, majiteľ domu dostane toľko „árendy,“ že by toľko nikdy nebol dostal od riadneho árendátora.

Teraz povážme tie smutné následky, ktoré táhá za sebou takýto nočný odpočinok. Zdravý človek leží pri nezdravistom; deti pri starcoch; mužský pri ženskej; čistý pri špinavom. Teda robotník nielen že si stisknutý do kúta neodpočívne, lež ľahko môže si pritiahnúť nemoc chorľavého svojho súdruha; dieťa vdychujúce moriaci výpar v malej chýži otravuje svoje mladé zdravie; špina a hmyz jedného chytí sa ostatných a tak všetci ohrožujú svoje zdravie a pozdejšie zaplňujú nemocnicu. A čo riecť o mravnosti v týchto špinavých hniezdach? Nuž jakože má byť ten mladý robotník mravný, keď leží v brlohu medzi ženskými a mužskými, od ktorých nič pekného, nič mravného nepočuje.

Jako z tohto vidno, je teda veľkým záujmom hlavného mesta postarať sa o sriadenie otázky robotníckych bytov. Vyžaduje to nielen humanita, ale i všeobecné zdravotníctvo a zachránenie dobrých mravov u najnižšej vrstvy ľudu. Zo stanoviska ľudského sriadenie otázky robotníckych bytov žiadúce je preto, aby sa ten chudobný robotník necítil byť opusteným, vrhnutým do kalu nemravnosti a podozrivých spoločností, lež aby sa mu i týmto podal dôkaz, že i on patrí ku veľkej spoločnosti človečenstva. Zo zdravotníckeho ohľadu žiada sa to preto, lebo veď i tak v našej krajine a hlavnom meste úmrtnosť je veľká a u malých detí obrovská. Ponechanie takýchto hniezd všetkých chorôb teda nielen že ohrozuje zdravie samých robotníkov, lež zdravie všetkých obyvateľov krajiny, lebo taký robotník, ktorý si tu pritiahol nemoc, ide domov medzi svojich, zanesie chorobu do svojej obce a často sa stáva, že jeho nemoc zmocní sa mnohých v obci. Čo sa ale týka mravnosti, tu možno riecť, že takéto nocľahárne sú hlavným plodiskom všetkých nemravností. Mladý, nezakazený robotník oboznámi sa tam s osobami

nanajvyš podozrivými. Ak ho o jeho zárobok nepripravila ženská špatnej minulosti, pripravila ho oň lotri presedejší už viackrát svoj trest vo väzení a skutočne je divom, keď mladík, dostavši sa do takej spoločnosti, vie odolať všetkým nemravnostiam, ku ktorým ho uahovárajú jeho spolunocľahníci.

Už z týchto príčin hlavné mesto malo by sa postarať o nocľahárne pre chudobných robotníkov a keď by na patričnom mieste bolo viac chuti, ľahko by sa to dalo aj previesť. Príkladov k zariadeniu robotníckych nocľahární je dosť v cudzozemsku a aj v hlavnom meste by mohli k tomu slúžiť za vzor nocľahárne pre ľudí bez prístrešia, ktoré hlavné mesto asi na štyroch miestach už postavilo. Pri týchto nocľahárňach hlavnou chybou je len to, že sú malé a potom to, že človek bez prístrešia len cez tri noci dostane tam nocľah, potom nútený je postarať sa o prístrešie inde. V týchto nocľahárňach platí patričný za jedno prenocovanie 6 krov, leží v čistej posteli a vôbec odpočívne si v čistote a v čistom vzduchu. Hlavné mesto na udržovanie týchto nocľahární nedopláca a tak niet príčiny obávať sa, žeby to boli vyhodené peniaze, keď by sa takéto prístrešia rozmnožili. Vzor ku stavbe nocľahární je teda už tu. Netreba mnoho študovania, lež viac chuti. Rozmnožiť treba nocľahárne lebo už postavením jednoduchých ale primeraných budov alebo prenajatím domov k tomu cieľu a keď by v tomto páde hlavné mesto prípadne i obetovalo niekoľko tisíc zlatých, bola by to obeta na najkrajší cieľ: na zachránenie zdravia nielen samých úbohých robotníkov, lež celého obyvateľstva a na zachránenie mravopočestnosti tých nešťastníkov, ktorí neprajným osudom vrhnutí sú medzi ľudí pochybnej minulosti.

BESEDNICA.

Dieťa.

— Napísal: C. Castelnuovo. —

Jej narodenie stálo matku život. Úbohá mladá pani mala len toľko času, že svoje dieťaťko pobožkala žiadajúc, aby pri krste obdržalo meno *Mária*. Cez niekoľko týždňov i život malého dieťaťa visel len na vlase.

Albert Rinucký, otec, bol mladý, bohatý; potešoval sa tým, že si otcovia riadne pozdejšie zamilujú svoje dieťky než matky, a že nešťastné malé stvorenie, ktoré sa len preto narodilo aby trpelo a pomaly vyeschlo, svojím odumretím nezadá jeho srdcu nezahojiteľnú ranu.

Ale lekár nevedel sa odhodlať, aby sa zriekol dieťaťka. Celé hodiny svojho času obetoval k zachráneniu malej sirôtky a zotrval pri tej myšlienke, že tu musí urobiť zázrak. O dva mesiace na to ale mohol rieknúť otcovi: „Zachránili sme ju.“

Rinucký trochu podozrive prijal tento chýr; ale voči skutočnosti musela sa rozplynúť každá pochybnosť: dieťa žilo. Otec začal ho milovať, klonil sa nad jeho kolísku, vzal ho do náručia a bozkával. Jedného dňa sa dievčatko naňho usmialo a týmto úsmevom úplne nad ním zvíťazilo. Hostinec, zábavy, spoločnosť začaly tratiť svoju prifažlivú silu u neho; často sa stalo, že veľmi zavčasu opustil veselú spoločnosť v hostinci a šiel domov podívať sa, či spí jeho Mária.

Ani nahovárania aby sa znovu oženil, nemaly na neho žiadneho účinku. Myšlienka na stály sväzok so ženskou ho strašila a ani počuť nechcel už viac o ženbe. Jako keby Mária, ktorá svojho otecka nadovšetko milovala, takto bola ho prosila: „Neber nikoho do domu, otecko, lebo potom by si už nebol cele mojím. Mňa len to uspokojuje, keď miluješ len mňa. Ja som nie taká ako iné deti.“

A skutočne, maličká mala pravdu, ona nebola taká jako iné dieťa. Každá vážnejšia choroba ju obišla, ale bola slabá a dengľavá a možno bolo obávať sa, že ju silnejší vetor odnesie; jej barva priesračne bľadla a a skoro bolo nepochopiteľné, jako mohla krv kolovať v jej žilách. Neskoršie dostala zuby než iné dieťa a pozdejšie naučila sa i chodiť a hovoriť. Každá najmenšia námaha ju zmorila, jako keby nebola vedela zápasit proti veľkej slabosti, ktorú žiadne odpočinutie neodstraňovalo.

Lekár, ktorý urobil prvý zázrak, že ju zachoval životu, nevedel, jako by mal previesť zázrak druhý a urobiť dieťa takým, jakými sú jeho vrstovníci. Ztratil svoju niekdajšiu odvážlivú istotu a na otázky starostlivého otca dával len prázdne odpovede:

— Nuž, veru je pravda, vyvíja sa pomaly, ale chyby niet — majme nádej na najlepšie . . . Železné kvapky, olej zo šťuky, morské kúpele, gymnastika, hôrne povetrie . . .

Len že to bola chyba, že žalúdok úbohej, malej Marienky nemohol ztráviť ani kvapky, ani rybáči olej, kúpele ju len oslabovali, jej slabé údy neboly stvorené ku gymnastike a jej nôžky nevládaly chodiť po hôrnych chodníkoch.

Či maličká rástla, to sotva bolo možno pozorovať, vždy bola o mnoho menšia od svojich vrstovníčiek. Vzbuďovala dojem maličkého dieťaťa, a keď hovorili o nej, vždy len riekli: „dieťa.“ Otca to veľmi zarmucovalo, že takto zaostala; ale to by predsa nebol mal rád, keď by ju inak boli zvali.

Čo sa týka duševného vývinu i s týmto bolo tak ako s vývinom tela.

— Neslobodno od nej viac žiadať, než je vstave! — hovorieval lekár, — neslobodno ju prinucovať k námavahej pilnosti.

A práve tak nemala ani sily, aby sa dlhšie ihrala. Najčastejšie sedávala na pokrovci v svojej chyžke obsypaná najdrahšími hračkami, ktoré jej otecko doniesol z armoku a predsa sa nudila. Ale práve tieto pekné hračky

privábily iné deti, ktoré s radosťou prišli sa zahrať s malou Máriou.

Bol medzi nimi jeden sedemročný chlapček, ktorý s Máriou, teraz už desaťročnou, tak zachodil jako so svojou sestričkou a ju aj obránil. Maličká s vďakou prijímala túto jeho láskyplnú ochranu a bola priateľkejšia k Ďurkovi Letovských, než k ostatným, aby i Ďurko, tak ako i jej otec, prislúchal len jej a bola celá bez seba, keď na príklad jej sesternica Otilia, dcéra jej strýka Adama zavolala Ďurka do zahrady, aby sa s ňou ihral na lobtu.

Bola cele dobrým dieťaťom, len trochu žiarlivá, majúc nároky. Svoju priateľskú vychovateľku nemohla vystáť, lebo raz sa dlhšie shovárala s jej oteckom. Hneď vyvádza nezdobu vychovateľke a keď ju táto napomenula k poriadku, nahnevala sa, dupla nôžkou, plakala a riekla, že vychovateľku nechce viac ani len vidieť. Všetko nahovárание bolo marné, vychovateľka musela von z domu.

— Je to len vrtkavosť, — hovoril lekár — a keď jej nepopustíme vystavíme maličkú nebezpečiu, že vážne ochorie . . . veď je tak slabá.

Jej slabosť bola jej mocou. Aby neplakala alebo neochorela, jej otec vyplnil všetky žiadosti a prehlíadal všetky jej rozmarnosti. Vo veselých okamihoch dieťa ho za to objalo, bozkávalo a hovorilo jak je šťastné, že má tak dobrého otecka.

V pätnástom roku svojho veku už vôbec nerástla, vzdor tomu, že každú kúru oprobavali. Jej tvár, možno riecť, bola skoro pekná, ale jej postava sotva bola o niekoľko centimetrov vyššia než zakrpatenca. Ale pri tom všetkom nebola obludou a skutočne bola „dieťaťom“, lenže musela nahliadnuť i to, že je všetko marné: ona v celom svojom živote ostane „dieťaťom.“

Jako dosaváď, tak i potom, často sa prechádzala s otcem na slnci. Ale prv, než sa zvečerilo, musela byť už doma.

A keď sa potom Rinuckého niekto spýtal: „Bol si dnes na prechádzke s maličkou?“ rýchle povedal áno a mlčal. Rozmýšľal, jak pekným dievčatom mohla by byť jeho Mária, za ktorou obracali by sa ľudia na ulici a ktorú by matky považovali za dobrú partiu pre svojich synov. Rozmýšľal, keď by ju bol vodil na bály, jak dobre by sa bola zabávala.

. . . Ale nie, ona bola „dieťa“, ktoré by každý len vysmial. Pri takejto myšlienke sa ztriasol. Potom vrele objal svoje dieťa, jako by sa bál, že mu ho niekto chce odobrať.

Ona nemala ani tušenia, s jakým bóľom zápasí jej otec a naproti sebe bola tak ľahostajná, že keď ju celý svet považoval za dieťa i ona sa za dieťa držala.

Jej priateľ Jurko Letovský bol teraz už gymnasištom a len cez vakácie ju vše navštívil. A keď jej otec po takejto návšteve rozprával pekné poviedky, ktoré ona tak rada poslúchala, zrazu zvedave sa tázala:

— Povedzže otecko, či sú ešte dobrí duchovia, ktorí

čarovným prútom z malých ľudí vedia urobiť veľkých a zo sprostých múdrych?

Otcovi stískalo srdce a bez toho aby bol pohliadol na ňu riekol:

— Oh, obávam sa, že takých dobrých duchov už niet viac.

— Škoda! — vzdychlo dieťa. Toto bolo jedinou príležitosťou, keď pomyslela na svoj stav.

Ponevác Ďurko bol teraz vždy vzdialený, nebolo príčiny, aby žiarlila na svoju sesternicu, chovala sa teda ku nej priateľsky ale panovite. Otilii dobre padlo toto priateľstvo a pri každej návšteve chválila sa, že ju odprevádzali mladí ľudia, ktorí chodievajú ku ním.

— Mne takéto niečo nestane sa nikdy, ja som proti tomu obrátená, riekla Mária.

Otilia, ktorá bola mladšia než Maria, bola asi v jednom roku s Ďurkom. Otilia bola špatné, chudé dievča žltej tváre a súc o tom presvedčená, potešovala sa:

— Tým lepšie, aspoň ma nebude chcieť nikto. Nemám vôle vydať sa... Načo to?

A keď bola spolu s Mariou, riekla:

„My dve ostaneme dievčatmi!“

Vzdor tomu Otilia behom krátkeho času veľmi sa premenila. Stala sa peknou, kvetúcou devou, tak že kto ju dávno nevidel, ani vlastným očiam nechcel uveriť, že je to ona.

Otilia i potom navštevovala svoju sesternicu a chovala sa ku nej nežne a súc múdrejšou, pochopila jej stav a nehovorila viac o mladých ľuďoch.

Keď odišla, Mária sa zamyslela: „Ku nej dobrý duch prišiel; pre mňa ale dobrého ducha už niet.“

Keby len aspoň niečo vedela z toho, čo sa iné učily! Len keby sa nemusela hanbiť, keď jej ostatné rozprávajú o svojich učiteľoch a zkušenosťach.

Jedného leta Ďurko prišiel na tri mesiace domov, aby sa na dôstojnícku zkúšku pripravil. Uvidel Máriu, ktorá bola stále tá istá, vždy ešte „dieťa“; ale u Márie uzrel Otiliu, ktorá bola teraz cele inakšou, než ju bol videl naposledy. Máriu, jako predtým, tykal; Otilii sa už neopovážil a jachtave pýtal sa: „Ako sa máte?“ Opravdu rád by jej bol ale riekol: „Jaká ste krásna!“ Ale keď to i nepovedal slovom, prezradil to jeho pohľad a dievča porozumelo tejto reči a zapíriilo sa. Jurko sadol si ku Máriu, aby prišiel k sebe po tom dojme a vezmúc jej slabé rúčky do svojich silných, zabával ju tisícerymi historkami.

— Príd častejšie! — riekla Mária keď ho vypevádzala.

A aj prišiel každé popoludnie a zostal do pozdneho večera.

— Ďakujem vám, Jurko, — riekol Rinucký — moja úboba Mária tak rada vás vidí.

Ďurko sklopil svoj zrak, cítil že túto vďaku nezaslúhuje. Nie k vôli Márie prišiel on sem, lež k vôli Otilie. On ani nechcel ta ísť, ale nejaká zvláštna moc, ktorá bola silnejšia než on, tiahla ho ta, kde vedel, že ho čakajú. Nikdy ani slova lásky neodznelo medzi ním a Otiliou,

len ich oči sa často stretaly. Aby samých seba mámili, oba zabávali len Máriu, ktorá bola teraz slabšia než obyčajne. Rozprávali jej pekné poviedky a podkladali jej pod hlavu vankúš, keď si chcela ľahnúť.

Jedného večera spolu sedeli všetci traja v zahrade, ale Máriu zrazu bolo zima a chcela dnu. Zaviedli ju do izby, pomáhali jej ľahnúť na pohovku a zakryli ju. Mesiac svietil práve na jej bledú tvár a privrela oči.

— Nenie tu dnu veľmi jasno? — pýtali sa jej.

— Nie!

— Nespala by si?

— Nie, takto mi je dobre; len sa rozprávajte, ja počúvam.

Ale predsa sa tak zdalo, že uspáva. Bol teplý deň a Otilia na prstoch vyšmykla sa z izby na chodbu; o minútu na to nasledoval ju i Jurko... Ani jeden z nich nespozoroval, že sa i Mária ticho zdvihla. Náhle ostre vykrikla a klesla na zem. Videla, jako sa tí dvaja na chodbe bozkávali.

Nezomrela hneď; len na druhý deň v náručí svojho otca a jej posledné slová byly: „Len ty si ma miloval... Len ty.“

Keď maličkú mrtvolu vložili do maličkého truhly, Albert Rinucký plačúc klesol na ňu. Oh, prečo i on nemôže pri nej odpočívať? Jeho život je teraz zničený.

Keď sa pohravný prievod pohnul, ktosi sa spýtal:

— Koho pochovávajú?

— Malú dcérku Rinuckého! — odpovedal tázaný. Osemnásť rokov žila malička!

HOSPODÁRSTVO.

Stav siatin.

Zprávy o stave siatin došlé do 20-ho júna od úradných hospodárskych zpravodajcov znejú nasledovne:

Nakoľko bol prajný pre poľné hospodárstvo počiatok júna, skoro tak neprajná bola druhá tretina, totižto dni od 10-ho do 20-ho tohože mesiaca. V týchto dňoch striedaly sa výstrednosti počasia. Mrazy, časté husté mhy, chladné vetristé dni, — zatým horúce dni a s víchrami spojené silné dažde a ľadovce zapríčinily na mnohých častiach krajiny značné škody. Dňa 23 ho júna nastúpivši, a na veľkú časť krajiny rozprestieravši sa dažď ešte rozmnožil zlo, lebo následkom tohoto vystúpila, vlastne značne sa rozmnožovala hrdza a huby, ktoré veľkú škodu zapríčinily v oseniach. Všetky obilia, hlavne ale pšenica a raž, na niektorých vidiekoch sa behom posledných dvoch týždňov veľmi zhoršily. V pšenici hrdza a huby zapríčinily hlavne v stolicích okolo Tisy 5—10 procentovú škodu. Aj sneh sa zjavuje zvláste na Dolniakoch, kde žiaľ Bohu, ešte aj dnes veľmi povrchne chystajú zrno pšenice na siatie. V raži zapríčinila hrdza ešte aj od od mrazov väčšiu škodu. Klas je zväčša chybný, a ani zrno nenie všade bez chyby. Nemohly sa vyvíňovať ani jačmeň a ovos, ba miestami aj tieto rast

liny sa zhoršily. To samé sa dá zistiť aj pri kukurici, taktiež aj pri strukovinách a zadržných rastlinách, ktorým aj mráz mnoho škodil.

V druhej tretine júna padal ľadovec a väčšie-mensie škody zapríčinil: v tekovskej, novohradskej, prešporskej, hontianskej trenčianskej, zemplínskej atď. stolici. Vichre boli: v peštianskej, oravskej atď. stolici, hmla bola zvlášte medzi 16-tým a 20-tým júnom: v bekešskej, prešporskej atď. stolici. Mrazy boli medzi 10-tým a 20-tým júnom na Horniakoch na viac miestach a miestami za Dunajom a kde-tu na Dolniakoch. V menšej miere ukazuje sa hrdza: v nitrianskej, prešporskej, gemerskej atď. stolici.

Vo všeobecnosti bol tedy stav siatin 20-júna rozhodne nejprajnejší, než začiatkom júna, a jestli že počasie zostane aj naďalej nepriaznivé, musíme byť prichystaní nato, že sa výhľady na úrody stanú ešte horšími. Bolo by zapotreby suché teplé počasie, lebo ináčej opozdí sa aj kosba.

O lúkach a dorábaní krmu.

Hlavnou podmienkou dobre zariadeného hospodárstva je dostatočná zásoba krmu.

Kto svoje pozemky chce vždy pri dobrej sile udržať, ten musí mať starosť, aby mal dostatočnú zásobu hnoja. — Hnoj nám poskytuje statok, a tak dobrý hospodár stará sa o to, aby mal aj dost zápražného a iného statku, ktorý mu pri poľnom hospodárstve pomáha jak pracou, tak aj poskytnutím hnoja. Statok nám ale len tak môže osoh prinášať, keď ho aj dobre opatríme, a potrebnú živnosť mu dáme. Dobrý hospodár tedy svoju hlavnú starosť na to obráti, aby pre statok mal aj dost aj dobrého krmu, aby mal dost sena, slamy a iného krmu.

Seno dorábame na lúkach a na oračnych pozemkoch.

Prirodzená lúka je ten pozemok, na ktorom tráva sama od seba rastie, bez toho, žeby ruka ľudská jej semeno vysiala.

Dľa dobroty a osohu lúky delíme na tri triedy:

a) ktoré na suchej rovine alebo kopcoch ležia, a dávajú zázivné a chutné seno;

b) ktoré na močarine a vlhkých miestach ležia, a dávajú hrubé, tvrdé, takrečené kyslé seno;

c) pastviská, kde sa tráva na seno nekosi, ale len statok cez leto sa na nej pasie.

Prirodzené lúky potrebujú tiež opatrnú, aby sme z nich mali dostatočný osoh; ak ležia na vlhkom a močaristom mieste, musíme ich priekopami opatriť, aby nepotrebná voda dolu sbehla; máme a môžeme ich aj hnojiť buďto maštálnym hnojom, alebo mrvou a popolom, za ktorým krásna ďatelina rastie. Hnojenie má sa už v jaseň vykonať pred padnutím snáhu, na každý pád ale behom zimy, aby hnojové látky mali času do jary do ľúkeho pozemku vniknúť. Nu jar, keď už tráva počne

zo zeme vykúkať, treba hnojové pozostatky, tak tiež aj krtami narobené kopce odstrániť, alebo aspoň po lúke porozhadzovať. Kde je lúka machom zarastená, tam neodbitne každú jar treba lúku železnou bránou alebo železnými hrablami pohrabať, a mach vytrhať. Kto takto robí, tomu za kosou aj hrubé riadky trávy budú padať.

Trávu na seno nutno kosiť, jakonáhle ľúke rastliny kvitnúť počínajú, to jest pokiaľ sú bylinky trávne ešte mäkké a slabé, lebo len tak obdržíme pre statok zázivné a dobré seno, ba i otava-mláďza ešte dost zavčas pri prajnej povetrnosti narastie.

Kde jest málo prirodzených lúk, jako na pr. na Dolnej zemi, tam si bedlivý hospodár pripravuje krm na lúkach a pozemkoch kunštovných, t. j. zaseje pozemok takými rastlinami, ktoré nielen na oko zelené krmivo, ale aj ako seno dajú sa veľmi dobre spotrebovať.

Takéto krmné rastliny, ktoré jak za čerstva, tak aj na seno sa spotrebujú, sú: lucerna, červená ďatelina, vičenec = ešparketa, muchar, kukuričná čalamáda, ovos a jačmeň; taktiež niektoré konapiny, na pr. burgundica, čičovka a repa.

Lucerna blúdivá (lóhere) požaduje pôdu dobrú a hlbokú, aby svoje dlhé, petržlenu podobné korene hlboko do úrodnej zeme pustil a rozprestrel mohla, kde potom od kukučiny (aranyka) čisto držaná a na zimu slamovým hnojom, alebo slamenými mrvinami prikrytá, aj za 15—20 rokov sa dobre darí, a každý rok pri prajnej povetrnosti 3—4 krát kosiť sa môže. Seje sa na jar, keď sa niet čo mrazov obávať, alebo zavčas v jaseň do hlboko oranej alebo kopanej zeme; mieša sa s máličko jačmeňom alebo ovsom, aby oboje spolu sišlo, a dengľavú ďatelinku pred úpaľom slnka chránilo. Na 1 jutro berie sa 6—7 klgr. semena.

(Dokončenie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu!

Prvá polovica toho roku, v ktorom sme časopis značne zväčšili, sa už skončila. S uspokojením môžeme pozrieť na túto dobu. Je pravda, že nás zväčšenie časopisu stojí mnoho výdavkov a mnoho duševnej práce, no bohaté sme odmenení za toto s jednej strany tým povedomím, že sme zväčšením nášho časopisu ľudu slovenskému preukázali milú a osožnú službu, s druhej strany ale tým, že sa slovenské obecnstvo hŕfne hrnie pod naše zástavy.

Ačkoľvek počet našich predplatiteľov zrastá každodenne, predsa aj túto príležitosť, totižto uplynutie prvej polovice roka, použijeme k tomu, aby sme priateľov našich zásad poprosili o čim možno najhorlivejšie rozširovanie nášho časopisu. Nech neustávajú do tých čias, pokým Opravdivý Krestan nedude sa nachádzať na stole každej rodiny.

Programm náš zostane ten samý, za ktorý sme aj dosiaľ bojovali.

Jako dosiaľ, tak aj na ďalej úlohou našou bude dobrý ľud náš slovenský osvietený a vystríhať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Tito noví priatelia sú «ľudári.» Falošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkoľvek už viac desaťročia žili medzi slovenským ľudom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len krížom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asice preto, **lebo to požaduje ich vlastný záujem.** Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu.**

Úlohou našou je ďalej chrániť nás, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisť v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslávskych agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Úfame sa, že ct. obecnosť ako dosiaľ, tak aj naďalej poctí oás *svojou dôverou a horlivo bude rozširovať náš časopis.*

Časopis náš **stojí ročite len 2 zl.**

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka — 50 krov.

Kto sosbiera 5 predplatiteľ'ov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú **tiež zdarma** časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny.**

Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo je už zdravý. Chvala P. Bohu, jeho veličenstvo kráľ šťastlivo prestal svoju chorobu a zotavil sa už úplne. Reumatické boľasti mu už celkom prestaly, tak že už lúžko opustil, ale na lekársku radu za niekoľko dní ostane v izbe. Jeho veličenstvo akonáhle bude sa môcť vydať na cestu, odcestuje na pár týždňov do Ištu.

Smrť. Ovdovela Alexandrova *Hegedüsova*, 79ročná matka ministra obchodu Alexandra Hegedüsa zomrela dňa 23. júna v Koložváre. Chýr o odumretí starej panej vzbudil veľkú sústrasť v najširších kruhoch a mesto Koložvár v mimoriadnom zasadnutí jej pamiatku zvečnilo v zápisnici.

Najmladšie pravnuča nášho kráľa. Počet pravnučat jeho veličenstva sa opäť rozmnožil. Barónka Seefriedová, najstaršia dcéra bavorskej kňažny Gizelly, dcéry to nášho kráľa, dňa 22. t. m. porodila v Znaime zdravé dievčatko.

Jubiläum. Minister honvédstva barón Fejérváry, kancellár rádu Marie Terezie a poľný zbrojmajster barón Ján Appel, vojenský veliteľ Bosny a Hercegoviny tieto dni svätili 40. výročitý deň toho, že ich jeho veličenstvo vymenoval za rytierov rádu Marie Terezie. Oba v bitke pri Solferine zaslúžili si toto najväčšie vojenské vyznačenie. Spojená talianska a francúzska armáda 24. júna roku 1859-ho napadla rakúsku armádu bitka trvala od rana do večera, a Fejérváry čo kapitán bojoval na najnebezpečnejších bodoch a svojou zmužilosťou a chrabrosťou dával príklad bojujúcim vojakom. Barón Appel, jako ulánsky majór bojoval pri Solferine a v deň bitky s niekoľkými ulánskymi stotinami a s jednou stotinou husárskeho pluku zastavil Talianov, ktorí potom nemohli prenasledovať ustupujúce rakúske vojská. Za tieto hrdinské skutky boli oba vyznačení najvyšším rádom vojenským.

Vďaka Euptákov ministrovi orby. Na poslednom valnom shromaždení liptovskej stolice Jozef Szentiványi starší a Július Palugyay podali návrh, podpísaný 101 výborníkmi, aby valné shromaždenie odhlasovalo vďaka a dôveru ministrovi orby Ignácovi Darányimu, že tak prísne prevádza zákon a háji záujmy obecnosť a dobrý chýr uhorského vína prenasledovaním falšovateľov a špekulantov. Valné shromaždenie návrh jednohlasne prijalo a upravilo na ministra Darányiho adresu vďaka a dôvery.

Smrť pražského arcibiskupa. Pražský arcibiskup kardinál gróf Franc Schönborn zomrel v Prahe dňa 22. t. m. v 55. roku svojho života. Gróf Schönborn jako mladík bol vojenským dôstojníkom a len po vojne s Pruskom roku 1866 študoval teológiu a tak stal sa kňazom.

Cirkevné vymenovania. Jeho veličenstvo kráľ Jána Lovaszera farára v Kočanovciach a Jána Kramaru farára v Malých Udičianoch vymenoval za čestných kanonikov nitrianskej kapituly.

Tretia dcéra cárova. Ruská cárovná porodila tieto dni zdravé dievčatko, ktoré pri krste obdrží meno Maria. Cársky pár syna ešte nemá.

Jako chvália naše vojsko za hranicami. Jedno veľký anglický časopis „Daily Mail“ píše o armádach európejských mocností o rakúsko-uhorskej armáde zmieňuje sa nasledovne: „Ačkoľvek válečná sila Rakúsko-Uhorska neukazuje na papieri tak veľkolepý obraz, ako armáda Nemecka a Francúzska, predsa v mnohých ohľadoch ju menované veľmoci ešte nedostihly. Jazdeckto má *snáď najlepšie na svete*. Organizácia armády je dokonalá a vojsko stojí na úrovni nášho veku. Námorníctvo má síce malé, ale obdivuhodné.

Srbi a Horvati. V nedeľu, 25. t. m. slávil v Záhrebe 50ročné spisovateľské jubileum veľkého srbského básnika Ivana Jovanoviča-Zmaja. Horvatov táto slávnosť Srbov trápila a niekoľko sto horvatských študentov a robotníkov shromaždilo sa neskoro večer pred srbský chrám a kamením, vajcami a tintovými fľašami hádzali do chrámu srbskej školy a srbského domu a vybili mnoho okien. Policia zakročila, demonštrantov rozohnala a niekoľko ľudí zajala. Mrzké zachovanie sa Horvatov zapríčinilo medzi Srbmi v Záhrebe veľmi trápny ruch a to tým viac, že na jubileum oslavovaného básnika došlo mnoho hostí, ktorí sa veľmi pohoršili nad takýmto privítaním. Hja, tak vyzerá tá „slovanská vzájomnosť.“

Nešťastie v bani. V dúbavskej bani na antimon neďaleko Lipt. Sv. Mikuláša udalo sa veľké nešťastie. V jednej šachte zo steny, ktorá nebola dostatočne podopretá, odvalila sa jedna veľká skala. Robotníci sa chceli ratovať, ale prv než by boli mohli vybehnúť, šachta sa sborila. V okamihu nešťastia nedalo sa zistiť, koľko robotníkov pracovalo v patričnej šachte. Pod dozorom vrchnosti zaraz počaly sa ratovné práce. Na chýr nešťastia dobehli ku bani rodiny patričných robotníkov a s hrozným rozčúlením sprevádzaly prácu ochrancov. — Z nešťastných robotníkov dvoch Jána Strčulu a Andreja Strčulu vytiahli, oba utrpeli ťažké úrazy; dvaja však tam našli svoju včasnú smrť: sú to 24ročný Ludvik Korbil a 18ročný Daniel Polónyi, ktorých posiaľ nepodarilo sa z pod zeme a skál vykopať. Vrchnosť zaviedla vyšetrovanie, kto je zodpovedný za nešťastie. Hovorí sa, že majiteľ bane Gustáv Demuth, arendátor z Ondrašovej bez všetkých odborných známostí prevádzal baníctvo a vraj jeho nedbalosť zapríčinila nešťastie. Či to pravda, vyšetrovanie ukáže.

Kamenné uhlie. V chotároch zvolenských obcí Padkóc a Perbát natrafili na kamenné uhlie. Vyslaný banský radea Vendelín Bránszky preskúmal priestor a zistil, že sa tam skutočne uhlie nachodí, aby sa ale objavilo, či je tam uhlia toľko, žeby sa vyplatilo baňu otvoriť, tým cieľom budú ďalej zskúmať pôdu.

Požiare. V boršodskej obci *Višňove* tieto dni vypukol oheň, ktorý pohltil viac domov. V jednom dome zhorel kolár Jozef Boross, ktorý na pôjde spal a už nestačil sa ratovať. Veľký požiar zúril v abaujskej obci *Bodva-Vendég*, kde mimo troch-štyroch domov zhorela celá obec i s chrámom a školou. V nešťastnej obci panuje brozná bieda. Štyristo ľudí ostalo bez prístrešia.

Prešibaný švindler. Vo Freiburgu chytili istého Jozefa Kohnera, člena medzinárodnej švindlerskej bandy, ktorý s pomocou svojich súdruhov rozličné cudzozemské banky na falšované poukázky ošudil behom troch dní asi o 150.000 zlatých. — Jozef Kohner je rodom z Budapešti a prv bol knihvedúcim.

Povodne. Rieka Körös v biharskej stolici sa vyliala a zavlavila viac obcí. Voda sobrala mnoho domov, dobytku a úrodu celých chotárov. Obyvateľstvo zúfa nad zrkazou, lebo všetky nádeje na úrodu vyšly ňa zmar.

Chlap slúžkou. U jedného obyvateľa v Monori, keď odišiel z domu, slúžka, ktorá už asi rok v dome slúžila, kľakla pred paniu a vyznala jej lásku, a vyznajúc, že je chlap a že len preto slúžil vyše roka preoblečený za slúžku, aby neprestajne mehol byť pri svojej zbožňovanej panej. Keď pán prišiel domov a zvedel, čo sa stalo, preoblečeného chlapa jednoducho zahnal. No jakosi predsa dostalo sa to vrchnosti do uší a milého chlapa dala chytiť. Tu potom vysvitlo, že patričný je nebezpečný väzeň, ktorý ušiel a ktorého už dva roky kurentujú.

Odtisnutie školskej budovy. Keď františkáni v Marosvásárhelyi zahanbili hlavné mesto tým, že dali americkým inžinierom odtisnúť svoj kostol i s kláštorom vzdor tomu, že v hlavnom meste nechceli dať odtisnúť Dréherovskú palotu obávajúc sa sborenia, teraz už i repräsentanti Budapešte dostali guráž a dajú odtisnúť jednu školu. Asíce vo Francovom predmestí v Majstrovej-nlici má hlavné mesto jednu jednoposchodnú školu, ktorá na dva metre hlboko stojí do ulice, tak že hatí regulovanie. Hlavné mesto následkom tohto uzavrelo, že vyčnievajúcu školskú budovu, dá odtisnúť do regulačnej linaje. Odtisnutie prevedie americký podnikateľ Friestedt, ktorý už tieto dni uzavre s hlavným mestom na túto prácu vzťahujúcu sa smluvu.

Pasovanie s medveďom je teraz najväčšou zábavou talianskych magnátov, k tomu im dal príklad knieža Gartalati Scotti. Asíce tento knieža pred niekoľkými rokami kúpil si jedného mladého medveďa vo východných Karpátoch a potom zkrotiac ho, vycvičil ho v pasovaní sa. Knieža nedávno v kráľovskej vili v Milane predstavil svoju zručnosť. Zápas bol verejný a dôchodok zo vstupeniiek dostali sirotky. Knieža vo veľkej klietke asi za pol hodinu zápasil so svojím medveďom a nič sa mu nestalo. Pri zvláštnej zábave tejto prítomný bol aj kráľ Umberto s kráľovnou Margitou a oba plieskali udatnému mladému aristokratovi. — Zaiste naši valasi povedia, že by ten páu knieža mal prísť na salaš a zkusíť svoju silu s nekrotým medveďom.

Dohra súboja v Koložváre. Minulého mesiaca — ako známo — Pavel Oberschall, professor na právnickej akademii v Prešporke, v súboji zastrelil Dionýsa Putnokyho statkára v Koložváre. Súd v Koložvári tieto dni súdil v tejto záležitosti a Oberschalla posúdil na dva mesiace do štátneho väzenia.

Nešťastie v aninských baňach. V kamennouhelných baňach v Anine, kde sa len nedávno bolo stalo veľké nešťastie, opäť vybuchol banský plyn a vyžiadal svoje obete. Vo Fridrichovej šachte totiž sossula sa zem a cez otvor vrútila sa i do šachty. Hneď na to vybuchol baňský plyn; v šachte pracujúci baníci už nestačili sa za včasu ratovať a tak sa stalo, že štyria robotníci utrpeli smrteľné, šiesti ťažké a piati ľahké rany. Nešťastie zapríčinilo v Anine obrovské rozčúlenie a ľud hromadne bežal ku šachtám a pomáhal ratovať nešťastných baníkov. Vrechnosť zaviedla prísne vyšetrovanie, aby objavila čo je vlastne príčinou že sú nešťastia v Anine tak časté.

Nedávajme deťom zbraň do ruky. Hlavnomestský lekár Ludvík Dirner učil svojho 12ročného synka strieľať s floberty, pri čom siel napraviť cieľ. Pokým otec tabulu napravoval, puška v rukách chlapcových vystrelila a guľa vrazila lekárovi do brucha, tak že tento bez seba klesnul. Raneného lekára prezkúmali a zistili, že guľa neurazila šlachetnejšie čiastky Dr Dirner je už lepšie.

Obluda. V Melčiciach jedna krava tamojšej statkárky Antonie Melcsiczky tieto dni vyvrhla jedno teľa, ktoré malo dve hlavy, šesť nôh, dva chvosty a štyri oči; z tých šesť nôh malo teľa štyri predné a dve zadné. Teľa len za niekoľko minút žilo a okolitý ľud hromadne šiel do Melče obdivovať podivnú hru prírody. Kravu po otelení museli zabiť, lebo by bola zdochla.

Wekerleho kuchár. Kuchár býv. ministerpredsedu Alexandra Wekerleho menom Szakváry zblaznel a vyhrážal sa, že zavraždí manželku Wekerleho, lebo vraj kráľ prijal ho za dvorného kuchára a jeho pani nechce ho teraz prepustiť zo služby a tak prekáža jeho šťastie. Nešťastný kuchár sa aj sobral do Dánošu, kde je teraz jeho pán, ale Wekerleho telegrafične upozornili, že jeho kuchár je pomätený na rozume, aby dával pozor. Wekerle zaraz postaral sa o to, aby nešťastný kuchár, ktorého si pre jeho zručnosť a spoľahlivosť celá rodina už obľúbila, postavený bol pod lekárske dozor.

Povera a jej „múdre“ následky. Na mnohých miestach panuje ešte tá bludná mienka, že keď v búrlivom počasi zvoní, hromy a ľadovec obídu chotár obce. Aj v obci Vaskut (Báčka) verí ľud na tento prostriedok a nedávno, keď strhla sa búrka, zvonár aj vybehol na vežu, aby svätým hlaholom zvonov odstránil od obce nebezpečie. Ale i zvonár je len človek, veľký víchor sám pohýbal zvony, hromy divo bily v blízkosti veže a tak neni div, že zvonár poľakaný sbehnul s veže a pred hrozným počasi mskryl sa v svojej chalúpkke. V ten deň celú úrodu obce zbil ľadovec. Vaskut obývajú Švábi a títo sväto sväte veria, že ľadovec len preto zbil chotár, lebo zvonár nekonal svoju povinnosť a nezvonil dokiaľ

búrka neprešla. I zažalovali úbohého zvonára u predstavenstva. Toto hneď zasadlo a div divúci, múdrym výrokom svojim pozbavilo nevinného zvonára úradu.

„Štát budúcnosti“ už štátom minulosti. Nenie povšechne známo, že tak zvaný „štát budúcnosti“, o ktorom snijú sociálni demokrati, bol v Číne kedysi pred 800 rokmi už uskutočnený, ale vzal žalostný koniec a zanikol. Vec mala sa takto: V 11. stololetí žil v Číne pozitívny a vzdelaný človek menom Onang-Ngam-Che, ktorý bol zároveň znamenitým rečníkom. V úmysle aby opäť zariadil zlatý vek, vymyslel si celý rad opráv, ktoré sú podnes hlavnými zásadami sociálnej demokracie: soštatnenie pozemkov a ich plodín, zavedenie štátnych monopolov atď. Čína bola vtedy prestála ťažké pohromy zemetrasením, hladomorom a povodňou a žiadala si opravy. Cisár Cheneog povolal tedy Onang-Ngam-Chea v čelo ministerstva, ponevác sa chvastal, žeby on vedel uviesť blahobyť. Aj skutočne vlastníctvo pozemkov bolo zrušeno a tieto boly štátom rozdelené medzi jednotlivé rodiny čo šlo pravda ľahko. Vzdelávanie roľí ustanovené bolo určitým plánom. Čo zvyšovalo z dôchodku malo pripadnúť štátu. Dochovávatelia dobytku mali tiež mladý zbytočný statok odovzdávať štátu. Podobne maly sa veci s lesami aby bolo palivo atď. Pokiaľ bol tento poriadok novým, šlo všetko dobre. Ale po niekoľko mesiacoch pokladal roľník, ktorý dostával na siatie semä od štátu, za pohodlnejšie nechať ho zomleť na múku k potrebe kuchynskej. Pestovateľ dobytku ztratil chuť ku dochovávaní pekného dobytku a ľudia, ktorí mali hotovíť drevo ku palivu, hotovili len tolko, koľko potrebovali sami. Ženy, ktoré maly byť prosté všetkej práce, nútené boly samé chytiť sa práce aby nezomrely hladom. Jeden gazda hovoril, že jeho role sú neúrodné a druhý že jeho sused má väčší kus pozemku ako on. Zkrátka, pracovať nechcel nik, bieda sa väčšmi zmáhala a múdry Onang-Ngam-Che bol prepustený. Jeho opravy sa ale nedaly previesť.

KU OBRÁZKU.

Almužna.

Náš obrázok nepotrebuje dlhého vysvetľovania. Nemožno aby nám pri pohľade naň nenapadla tá vdova, ktorá v jerusalemskom chráme obetovala dva šarty (asi krajeiar) do pokladničky, keď i bohatí farizeovia hádzali svoje obete a o ktorej prítomný Ježiš Kristus riekol, že tá chudobná vdova hodila do pokladnice viac než všetci bohatí fariseovia, lebo títo obetovali len z toho čo im zvyšovalo, kdežto vdova obetovala všetko čo mala.

Tak hľa i tento náš obrázok predstavuje úbohú vdovu, ktorá so svojimi sirotami hľadala v chráme útechu v Bohu, prosiac, aby ju posilňoval v ťažkých útrastoch a starostach o výživu svojich dietok. A opustená vdova vrúcnou modlitbou našla potechu, zabudla na svoje utrpenie, útsky a blažená v srdci s radosťou obetuje biedne staréne zo svojho malého zárobku a nepriehodí jej ani len

na um, že na to, čo obetuje, ona sama má najväčšiu potrebu. Ju opanoval ten najvznešenejší cit lásky k bližnému, cit sútrpnosti, ktorý vytvára každú zášť a každú skúposť, opanoval ju ten cit, ktorý len v ľudskom srdci vzniknúť môže. Ona nepočíta, ale dáva, dáva úprimne s radosťou, bez nárokov na vďaka. To je tá opravdová dobročinnosť o ktorej bol Kristus Ježiš riekol: „Nech nevie lavica tvoja čo činí pravica!“

K OBVESELENIU.

Slabá pamäť.

Jeden nemecký panovník navštívil raz väčšie mesto svojho kniežatstva a navštívil mešťanostu, ktorého sa pýtal na pomery mesta, na zdravotný stav, na poprednejších ľudí a pýtal sa na fiškusa, že aký to človek, ponevác ho tiež chce navštíviť.

— Hm, je on dobrý, statočný človek, odpovedá mešťanosta, ale má jednu chybu.

— A jakú? pýta sa panovník.

— Má veľmi, veľmi slabú pamäť. Už od 16. rokov rozpráva mi každý deň jednu a tú istú anekdotu. Čo mám robiť, zo zdvoritosti sa vždy zasmiejem na anekdote, ktorú od šestnástich rokov každodenne počúvam.

Panovník sa za vysvetlenie poďakoval a šiel k fiškusovi, ktorého sa spýtal aký človek je mešťanosta.

— Hm, je on dobrý, statočný človek, len jednu chybu má, odpovedá fiškus.

— A jakú? pýta sa panovník.

— Má veľmi, veľmi slabú pamäť. Už šestnásť rokov každodenne mu rozprávam jednu a tú istú anekdotu a vždy sa tak smeje, akoby ju prvý raz počul.

ODKAZY REDAKCIE.

Pán Ján M. v Pukanci. Ďakujeme za laskavé nabídnutie, veľmi vďaka prijímame zprávy odtiaľ.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 28. júna.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 70, obličky, ľadviny 85, čistené 200 krov za 1 klg. — *Baranina*: predok —, zadok — krov za 1 klg. — *Telacina*: 68, lopatka 72, stehno 80 krov za 1 klg. — *Bravčovina*: 64, stehno a lopatka 68 krov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 90, surová 60 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 45, sliepku 90, kohúta 80 krov. Za jednu tučenú kačku 110, za tučenú hus 270 krov. — *Očistená drúbež*: kura 50, sliepka 80, kapúň — krov, hus 200 (za jeden klg. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 110 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 45 kusov za 1 zl., menšie 9 kusov za 20 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 70, sumec 80, štika 70, zubáč —, jesater —, okúň — krov. Raky: kus za 6 krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 120 krov za 1 klg. Brindza 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klg. divej svine — krov, srny — krov. — Zemiaky nové 4 kr. za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15:60	15:00	14:10	13:70	12:80	12:50
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11:60	10:50	7:90	5:70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4:50, hrubé po 4:40.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 2:20—2:40, žlté zl. 2:00—2:50, rožky zl. 3:00—4:50, biele zl. 14:50—15:00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. ———— m. c. *Cibula* zl. 3:50—6:00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1:00—1:50.

Strova: *Hrach* nový 12 kr., čistený starý 7—15 krov za liter. *Šošovica*: domáca 7—9 za klg. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 27. júna.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-80	9.55	10.15	Štátny dň.			Prvá uhor. poisť. spol.	3075	3125
" peštianska	75-80	9.45	10.05	Uhorská zlatá renta 4%	119.00	119.50	Pešt. uh. kupec. b.	1410	1415
" stolnobebradská	75-79	9.70	10.00	Uhorské regálové úpisly 4½%	96.20	96.70	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8175	8225
Raž (žito)	70-72	7.10	7.40	Uhorské premiové úpisly	100.60	101.60	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	325.00	327.00
Jačmeň na krm.	60-62	6.15	6.35	Uhorská fisko-segedínska požička 4%	138.25	139.25	Založené listy.		
" na pátku	62-64	5.80	6.10	Uhorská Zel. požička 4½% v zl.	119.50	120.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	96.00	97.00
" na várku	64-66	6.50	7.00	Uhorské vyvážkové úpisly 4½%	95.50	96.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00
Ovos	39-41	5.85	6.00	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	100.00	100.50	Uh. úver. ústavu s prémieou 4½%	120.50	121.50
Sukurica	73	4.50	5.60	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
Čakany	—	4.15	4.45	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.80	Dvadsať-frankovník	9.55	9.59
Repica	—	12.00	12.50	Uhorského „Červeného križa“	10.25	10.75	Nemecká rišská marka	58.95	59.15
Dateľinové semä, luc.	—	36.—	40.—	Bakúskeho	21.00	21.25	Štiebro	—	—
Sviňská masť peštianska	—	49.00	49.50	Basilika	6.75	7.25			
" " viediecka	—	—	—						

Platný od 1. mája 1899.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1899

Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	4:08	—
Kőhid-Gyarmath	»	5:52	9:22	4:25	—
Kéménd	»	6:07	9:37	4:40	—
Bény	»	6:19	9:49	4:52	—
Csata	érk.	6:31	10:01	5:05	—
Oroszka	ind.	6:47	10:27	5:29	—
Garam-Damásd	»	6:57	10:37	5:39	—
Zeliz	»	7:09	10:50	5:52	—
Nagy-Salló	»	7:36	11:18	6:20	—
Alsó-Várad	»	7:53	11:35	6:37	—
Léva	érk.	8:10	11:52	6:54	—
Nagy-Kosmály	ind.	8:20	—	12:12	7:14
Kovácsi	»	8:38	—	12:30	7:38
Garam-Szt.-Benedek	»	8:46	—	12:39	7:48
Ujbánya	»	9:04	—	12:57	8:19
Rudnó	»	9:25	—	1:18	8:57
Garamrév	»	9:30	—	1:24	9:08
Zsarnóca-Fürészmalom	»	*9:41	—	*1:35	*9:20
Zsarnóca	»	*9:47	—	1:42	9:29
Szénásfalu-Vihnye(V.-für.)	»	10:00	—	1:55	9:54
Geletnek-Szklenó(Sz.-für.)	»	10:13	—	2:09	10:12
Garam-Szt.-Kereszt	»	10:19	—	2:16	10:33
Saskó-Váralja	»	10:37	—	2:35	11:08
Jálna	»	*10:44	—	2:43	11:18
Garam-Berzencze	érk.	10:53	—	2:53	11:29
		11:00	—	3:00	11:37

Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30
Jálna	»	—	4:33	—	12:38
Saskó-Váralja	»	—	4:44	—	12:49
Garam-Szt.-Kereszt	»	—	5:01	—	1:06
Geletnek-Szklenó(Sz.-für.)	»	—	5:24	—	1:26
Szénásfalu-Vihnye(V.-für.)	»	—	5:35	—	1:34
Zsarnóca	»	—	6:02	—	2:00
Zsarnóca-Fürészmalom	»	—	*6:07	—	*2:05
Garamrév	»	—	*6:14	—	*2:12
Rudnó	»	—	6:30	—	2:28
Ujbánya	»	—	6:45	—	2:40
Garam-Szt.-Benedek	»	—	7:16	—	3:11
Kovácsi	»	—	7:27	—	3:22
Nagy-Kosmály	»	—	7:38	—	3:36
Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Alsó-Várad	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Nagy-Salló	»	5:23	—	10:03	4:50
Zeliz	»	5:46	—	10:26	5:17
Garam-Damásd	»	6:08	—	10:49	5:51
Oroszka	»	6:20	—	11:01	6:04
Csata	»	6:31	—	11:11	6:23
Bény	»	6:38	—	11:18	6:32
Kéménd	»	7:09	—	11:36	7:03
Kőhid-Gyarmath	»	7:20	—	11:47	7:17
Párkány-Nána	érk.	7:33	—	12:00	7:33
		7:49	—	12:17	7:52

Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privigye-Bajmóc.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20
Annamajor	»	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02
Komjáth	»	5:08	12:51	5:00	8:14
Nagy-Kér 6. sz. órh.	»	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28
Ivánka	»	5:40	1:23	5:33	8:47
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04
Kajsza 10. sz. órh.	ind.	6:02	1:46	5:55	—
Üzbégh	»	6:13	*1:56	6:06	—
Vicsap-Apáti	érk.	6:22	2:05	6:15	—
Szomorfalú	ind.	*6:41	*2:25	*6:34	—
Nyitra-Ludány	»	6:51	2:35	6:44	—
Nagy-Tapolcsány	»	6:13	3:02	7:07	—
Bossány	»	7:37	3:25	7:30	—
Chynorán 15. sz. órh.	»	7:54	3:42	7:47	—
Nyitra-Zsambokrét	»	8:04	3:51	7:57	—
Kis-Bélicz	»	8:11	3:58	8:04	—
Nagy-Bélicz	»	*8:20	*4:07	*8:13	—
Nagy-Bélicz	érk.	8:24	4:11	8:17	—
Nagy-Bélicz	ind.	8:34	4:25	8:22	—
Simony	»	8:45	4:39	8:33	—
Nagy-Ugrócz	»	8:55	4:53	8:41	—
Oszlány	»	9:06	5:08	8:52	—
Nyitraszeg	»	9:15	5:20	9:01	—
Nemes-Kosztolány	»	9:32	5:43	9:17	—
Nyitra-Novák	»	9:45	6:01	9:30	—
Koós	»	9:58	6:17	9:43	—
Privigye-Bajmóc	érk.	10:10	6:32	9:55	—

Privigye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Privigye-Bajmóc	ind.	8:50	11:3	—	4:55
Koós	»	4:02	11:49	—	5:07
Nyitra-Novák	»	4:14	12:06	—	5:19
Nemes-Kosztolány	»	4:29	12:29	—	5:34
Nyitraszeg	»	4:40	12:44	—	5:45
Oszlány	»	4:48	12:55	—	5:53
Nagy-Ugrócz	»	4:59	1:18	—	6:05
Simony	»	5:06	1:27	—	6:12
Nagy-Bélicz	érk.	5:15	1:38	—	6:21
Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36
Kis-Bélicz	»	*5:24	—	*1:57	*6:40
Nyitra-Zsambokrét	»	5:33	—	2:06	6:49
Chynorán 15. sz. órh.	»	5:40	—	*2:12	*6:55
Bossány	»	5: 9	—	2:22	7:04
Nagy-Tapolcsány	»	6:12	—	2:44	7:27
Nyitra-Ludány	»	6:30	—	3:07	7:46
Szomorfalú	»	6:53	—	3:33	8:09
Vicsap-Apáti	»	*6:59	—	*3:40	*8:15
Üzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34
Kajsza 10. sz. órh.	ind.	*7:28	—	*4:19	*8:44
Nyitra	érk.	7:39	osobný 4:207	4:30	8:55
Ivánka	ind.	7:44	1:49	5:1	9:05
Nagy-Kér 6. sz. órh.	»	8:02	2:07	5:32	9:23
Komjáth	»	*8:17	*2:22	*5:47	*9:38
Ondrohó	»	8:32	2:37	6:02	9:53
Nagy-Surány	érk.	*8:41	2:47	*6:11	10:03
Annamajor	ind.	8:52	2:58	6:22	10:14
Tót-Megyer	érk.	*9:12	*3:18	*6:45	10:34
		9:22	3:28	6:56	10:44

Garam-Berzencze—Selmezbánya.

Stanice.	triedy	osobný vlak	
		I—III.	I—III.
Garam-Berzencze	ind.	12:22	5:25
Kecskés 3. sz. órh.	»	*12:43	*5:49
Bélabánya	»	1:28	6:38
Selmezbánya	érk.	2:03	7:28

Selmezbánya—Garam-Berzencze.

Stanice.	triedy	osobný vlak	
		I—III.	I—III.
Selmezbánya	ind.	9:25	2:55
Bélabánya	»	9:59	3:28
Kecskés 3. sz. órh.	»	*10:30	*3:39
Garam-Berzencze	érk.	10:50	4:19

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.